

מזכירות הממשלה

טענה רמ"ה

2894

סדר
עונק מס' 1 חלק 2
27 נרס

פרטורקורל
ישיבת הועדה להתיישבות
ט' באלול תשל"ד-27.8.74

נכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, א. ארזן, ש. הלל, א. ידליון, א. עופר, מ. קול, ש. רוזן

נעדרו השרים: י. אלון, א. יריב, ש. פרס, י. רבינוביץ

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: מ. בראון, ר. ויץ, י. קלארמן, מ. קרונה, ע. שפירא

נעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: א.ל. דולצין, ר. יגלום, פ. ספיר, ח. פיבקלשמיין, מ. קירשבלום

משתתפים בוספים:	ש. אבני	-	משרד השיכון
	ג. אבנר	-	מזכיר הממשלה
	ע. ארזן	-	לשכת השר י. גלילי
	ע. גבור	-	מועצה אזורית "תמר"
	ש. דיבון	-	משרד החוץ
	אלוף ר. ורדי	-	מתאם הפעולה בשטחים
	ב. לובטקין	-	מינהל מקרקעי ישראל
	מ. בצר	-	משרד הבטחון
	ח. קוברסקי	-	המנהל הכללי, משרד הפנים

מטעם הסוכנות היהודית: י. אדמוני, י. אייגס, י. וייביגר, י. צור, מ. ריבלין

מ. ביר - משנה למזכיר הממשלה

סדר היום: הת/10. הודעה
הת/11. שאלה
הת/12. תכנית אב לפיתוח צפון מערב ים המלח
הת/13. פיצויים עבור תפיסת מקרקעין לצורך התיישבות

עמ'
עמ'
עמ'
עמ'
26

נראה אינה ובר

הת-10. הודעההיו"ר השר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה. נשמע היום את

הפתיחה הסוקרת בפנינו את תכנית האב

לפיתוח האזור הצפוני-מערבי של ים המלח. לפני כן אני רוצה להביא ליריעת חברי הועדה כי ביום ששי האחרון, ראש הממשלה ואני נפגשנו עם נציגים של קבוצת המתנחלים בסבסטיה, או יותר נכון קבוצת המיועדים להתנחל בסבסטיה, (מועמדות להתנחלות איננה טעונה אישור), והם הציגו בפנינו שתי שאלות ושתי הצעות: (1) להחליט על הקמת עיר בשומרון על גב ההר; (2) להתיר להם להתיישב על גב ההר בשומרון. ראש הממשלה ואני, עברכם, השבנו להם כי הנושא טרם נדון בוועדת השרים להתיישבות ולא בממשלה, אולם אנו מעריכים שהממשלה לא תאשר את שתי ההצעות הללו; מכל מקום, אנו לא במליץ לממשלה לאשר בשלב זה לא הקמת עיר על גב ההר בשומרון ולא להתיישב על גב ההר בשומרון.

אני מביא את זאת ליריעת הועדה רק מפני

שנשמעו טענות כאילו התשובה הזו לא הובאה ליריעת המוסדות המוסמכים. כיוון שזו הישיבה הראשונה שמתכנסת לאחר השיחה הראשונה שיתנה לנו עם הנציגים האלה, אני משתמש בהזדמנות זו ומביא זאת ליריעתכם. אם, כמובן, מישו מהשרים ירצה ליזום הצעה בנדון, זו כמובן זכותו.

א. סרוונה:

שאלתי, אדוני השר, האם ניתנו להם

נימוקים מדוע הממשלה לא תאשר, מדוע

הממשלה לא תמליץ? ואם לאו, האם אנו יכולים לשמוע כאן את הנימוקים?

היו"ר השר י. גלילי:

היתה שיחה מפורטת שאינני רוצה לספר את

תוכנה, לעתים גם נרגשת, שבמהלכה

של השיחה הוסבר להם כי אין אנו רואים בשלב זה את ההצעות האלה בעדיפויות שנמליץ עליהן. הובהר להם שער טעה הזו הממשלה לא הגדירה אזורים כלשהם

השר י. גלילי:

בארץ כאזורים חסומים בפני הפעילות ההתיישבותית שלנו. אנו מחליטים מה היוזמות שיש לבצע בסגרת לוח זמנים נתון, ובמסגרת ההתיישבותית והפוליטית תוכנית אין אנו רואים בהצעות האלה הצעות שיש לכלול אותן בעדיפויות. לכן בשלב זה אין אנו ממליצים עליהן. האנשים נשאלו אם הם מועמדים להתיישב באזורים אחרים כמו בקעת הירדן, רמת הגולן, פתחת רפיח, ויתכן גם במעלה האדומים, והם השיבו על כך שהם רואים את עצמם מועמדים להתיישב בשומרון ובמיוחד על גב ההר בשומרון. היה משהו מהם שהעיר שיש מועמדים במספר מספיק כדי להתיישב באותם המקומות, והם רואים את עצמם מועמדים ורואים שליחות לעצמם את ההתיישבות בשומרון על גב ההר. היתה שיחה שארכה כשעתיים, מעניינת למדי, והיא נסתיימה בכך שלא קיבלו את התשובה שקיוו לקבל, ונפרדנו.

הת/11. שאלה

השר מ. קול:

יש לי שאלה ליושב-ראש, לא לעניין זה.

אנו יושבים פה כועדת שרים לענייני התיישבות

יחד עם חברי הסוכנות. מקובל על השרים שיושבים פה שהמחלקה להתיישבות של הסוכנות פועלת במסגרת ההחלטות של הועדה הזו ושל הממשלה. בוודאי שהיא לא יכולה לצייר מפות מדיניות. לתמהוני הרב קיבלתי שורה של חוברות מודפסות של המחלקה להתיישבות של הסוכנות על חבל אשכול, וראיתי שחבל אשכול לפי המפות האלה משתרע עד אל-עריש. אני רוצה לשאול מאימתי המחלקה להתיישבות קובעת מפות של חבלים בשטחים שהם שטחים מוחזקים על ידי מדינת ישראל, ומי הסמיך אותה לעשות את זאת?

היו"ר השר י. גלילי:

אני ארר את הנושא שאתה העלית משני צדדיו:

אם אכן היה "סיפוח" של אל-עריש לחבל אשכול;

מי המוסד המוסמך לבעלות על מפות, ואתן לך תשובה בישיבה הבאה. אבקש לגשת

לנושא שלמענו התכנסנו.

שאלתי מה ששאלתי כדי לקבל תשובה.

א. קרונה:

אמנם שמענו ממך, אדוני שר, שהובהר ~~לך~~.

אבל לי לא & נתברר מהתשובה מה הובהר להם מדוע לא. האם אנו רשאים לשמוע מה הובהר להם?

אני ¹¹⁰ על האינטליגנציה ועל האינסטאציה

היו"ר השר י. גלילי:

של חברי הועדה, ויש לי סיבה להסתמכות זו. אני חושב שהכל מבינים שאם אמרתי שהובהר להם לוח הזמנים המדיני וההתיישבותי שבגללו איננו רואים סדר עדיפות הקמת עיר או התיישבות על גב השוארון, אני מסתפק בהבהרה הזו.

תסכים שעל כל פנים ^{לא} היה דיון בועדת השרים?

א. קרונה:

בוודאי.

היו"ר השר י. גלילי:

בועדת השרים לענייני התיישבות לא היה דיון

א. קרונה:

על כך. זה לא נקרא דיון.

האם אמר מישהו שהיה דיון?

היו"ר השר י. גלילי:

פורסם בעתונות שהיה דיון, שזה חזבא

א. קרונה:

לדיון. עכשיו ברור שלא היה דיון; זה היה

במקום מוסמך, אבל פה לא היה דיון.

ידידי קרונה, בועדת השרים להתיישבות

היו"ר השר י. גלילי:

היום היה מה שהיה. נמסרה הודעה או

לא נמסרה הודעה?

אין כפרים, מנימום שטחי מרעה בדואים בגבולות הטבעיים שיש, או דרכים שקיימות או שמוצעות לעתיד. לפי זה נקבע הקו שאיננו קו ישר אלא מותאם לטופוגרפיה ולתנאים האחרים. עד כאן בנושא הגבולות.

מאחר שאנו אמנם הגדרנו את גבולות

התכנית לגבולות הקו הידוק, אבל מאחר ואנו נמצאים לאורך ים המלח, הצטרכנו להתייחס לפיתוח כל ים המלח ולראות שהתכנית תשתלב במסגרת הפיתוח של הים כולו. לכן העלינו את הסכימה של התכנון (מצביע על מפה).

רצינו, בדומה למה שהוחל בפיתוח מטעם משרד

התיירות וגורמים אחרים בדרום, ללכת בסכימה תכנונית פחות או יותר דומה בצפון, כאשר הפרוגרמה של החברה הממשלתית לתיירות היוותה בסיס להכנת התכנית. אם באזור חמי זוהר מדובר על מרכז, בדומה לזה הלכנו בצפון. מבחינת תכנית הפיתוח דיברנו על תכנון שיושגת על יצירת איזון בין פיתוח לשימור. פה יש שמורת טבע וחקלאות, ובצורה כזו, על מנת לשמור על האיזון חתה בהתאם לדברים אלה ניתנה הקצאת השטחים. עשינו סקר של כל השטחים ומצאנו מה השטחים שראויים לעיבוד חקלאי. שטחים אלה מסומנים בירוק. העלינו את שמורת הטבע ודברים אחרים שיש להם ענין לשימור, ומצאנו שמבחינת ענין של הנושא החקלאי יש פה באזור כשמונת אלפים דונם קרקעות שמתרכזות באזור הצפון ברובן, ומיעוטן דרומה יותר. לפי טיפוס משק שהוכן על ידנו, הגענו למאתיים דונם קרקע לעיבוד שיכולים לספק אחרי הכשרה מתאימה, וכתוצאה מזה בהתחשב במצב הקרקע שבעין-גדי, הגענו למסקנה שפוטנציאל השטחים החקלאיים מאפשר הקמת שלושה ישובים חקלאיים: מצפה-שלם כבר קיים, קליה א' בהקמה וישוב קליה נוסף מתוכנן. פוטנציאל הקרקע החקלאית ופוטנציאל המים מאפשרים הקמת שלושה ישובים, והבעיה היסודית היא שמצפה-שלם יצטרך לקבל חלק גדול מהקרקע שלו באזור הצפוני, כי לידו אין קרקע. סך הכל מציעה התכנית שבאזור זה יהיו שלושה ישובים מהם שניים כבר קיימים ומוצע להקים ישוב נוסף.

איזו קרקע חקלאית יש לאורך ים המלח?

השר א. עופר:

זו הקרקע ששם נטועים כרמים. קרקע זה נושא

צ. וייניגר:

יחסי. מה שטוב במקום אחד איננו טוב במקום

א. קרונה:

תן לי להגיד מה שאני חצה להגיד.

לפי מיטב הערכתי, אני מתכבד להגיד

לפרוטוקול, לחברים - לא היה פה דיון. אני לא קורא למה שהיה פה היום דיון. זה היה מסירת אינפורמציה על מה שהיה בין ראש הממשלה וגלילי ובין המועמדים.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מאשר בהחלט: א) שהיושב-ראש בפתחת

הישיבה הודיע שעד כה לא היה דיון;

ב) את דבני מר קרונה שלא היה דיון, אלא נשמעה הודעה של היו"ר על התשובה שניתנה על ידי ראש הממשלה והיו"ר לנציגי קבוצה.

אני מבקש עכשיו את נציג המחלקה

להתיישבות להציג את תכנית האב. אני מקווה שהמגמה הציונית של הועדה תגבר עקב השתתפות נציגי הסוכנות וההסתדרות הציונית בישיבות הועדה.

הח' 12. תכנית אב לפיתוח צפון מערב ים המלחצ. וייניגר:

התכנית לפי סדר היום היא פיתוח צפון

מערב ים המלח. זו תכנית אב וכמו כל

תכנית אב היא מהווה תכנית המסגרת שמטרתה למעשה לקבוע את התכנון ואת פעילויות הפיתוח של האזור. התכנית הוכנה לאחר שמפקד יהודה ושומרון וקים ועדת היגוי שהנחתה מתכננים ועבדה על המרוכה של התכנית הזו בערך שנה. ועדת ההיגוי היתה מורכבת מנציגי המוסדות, משרדי ממשלה, בעיקר היו נוגעים בדבר משרדי התיירות, הפנים, מע"ץ והחקלאות. כעבור שנה סיכמה הועדה תכנית שמובאת לפני הועדה לאישור.

מבחינת המטרות, מטרת התכנית היא הן

מדינית והן כלכלית. מדינית - האחיזה בשטח על די הקמת מספר ישובים שאני

אעמוד עליהם; כלכלית - לנצל את היתרונות הטבעיים של האזור. מבחינת

הגבולות - ממזרח-ים המלח; מצפון-כביש יריחו עד גשר עבדאללה; בדרום-הקו

הירוק; ממערב - היות ופה לא היה גבול גאומורפולוגי ברור, סיכמנו את הגבולות

עם יהודה ושומרון, ודיברנו על מינימום רוחב 15 קילומטר לרוחב התכנון.

אנו לוקחים בחשבון את התנאים המיוחדים ולנצל ~~את~~ אותם: להשתמש במים המלוחים של הפשחה, לתפוס חלק מהם ולפתח מהם בריכות דגים. לפתח תמרים שיכולים לספוג מליחות גבוהה ולפתח מספוא. היום זורמים חמשים מיליון קוב מים בשנה בפשחה, הכל נכנס לים המלח. בינתיים מדברים שם על הקידוחים שנעשו ביריחו, ומתוכנן קידוח נוסף, כשכל קידוח יפיק בסביבות 300-700 קוב בשעה.

אם כן, בשטח החקלאות התכנית היא להקים שלושה ישובים או להוסיף ישוב נוסף אחד לאלה שכבר קיימים. בנושא של פיתוח התיירות על בסיס הנסיון שהצטבר בדרום ים המלח, הגענו למסקנה לא ללכת לפיתוח מפוזר אלא בסוקרים. ההצעה מדברת על פיתוח שני מוקדי תיירות: אזור הלידו ואזור מצפה-שלם. הסיבה שהגענו לשני המקומות האלה הוכתבה לנו על ידי תנאים השוררים שטח. רצינו לנצל את התחלת המלונאות הקיימת, ורצינו לראות את המקום הזה כמקום נופש וביילוי לתושבי ירושלים, בהנחה ~~שהדבר הזה~~ מבחינת הקרבה לים הוא עקרוני ביותר למה שיש בירושלים. כמו-כן, רצינו לפתח כאן תיירות עממית יותר. זה לא מצע לפתח באזור מסויים תיירות בקנה-מידה גדול יותר, בתנאים התנאים יאפשרו וידרשו זאת.

הסיבה שקבענו את המוקד השני במקום

זה היא: הסמיכות שלו לשמורת הטבע; כמו-כן, מצאנו באזור זה מעיינות מרפא בטיב העולה על אלה שנמצאו עד היום לאורך ים המלח. רק לפני שבוע היה כאן מומחה משווייץ שהוזמן על ידי רשות המרפא וסייר במקום זה והתרשם בצורה בלתי רגילה מהמים. זאת אמרת, כוונת המוקד הזה להיות מוקד לתיירות מרפא, כאשר לקחנו בחשבון שמבחינת הפיתוח נצטרך לתת את הדעת איזה שלבים ללכת לפיתוחו בהתחשב בעובדה שמבחינת התשתית יש פה כבר היסוד. מאחר והתיירות המתוכננת כאן מבוססת על פרוגרמה של החברה הממשלתית לתיירות, המדברת על כ-1700 חדרים שני הישובים, וזה מדובר לקראת 1985 - אנו במקביל לזאת רצינו לראות מה הצרכים של דיור שידרשו במקום, מתוך הנחה שחלק מהעובדים בתיירות יצטרכו לגור

במקום. בהתאם לכך הגענו למסקנה כי כדי לתת מקום לעובדים האלא שרק שליש מהם יגורו במקום ושני שליש במקומות אחרים בירושלים או ביריחו, נצטרך בצמידות למרכז הזה להקים בעתיד מרכז מאוכלס שיאפשר בשלב ראשון 4000 נפש ובשלב שני, בסביבות שנות האלפיים, יאפשר מגורים לשמונת אלפים עד עשרת אלפים איש, וזאת כדי לענות על צרכי הפיתוח.

הסכימה הכללית של התכנית מדברת בפי שהתנאים מתייבים - שני אזורי פעילות ואכלוס, כשאזור האכלוס לאורך החוף ואזור אכסלוסיבי מאוד של טיולסם שיבואו על ידי פתיחת דרכים, כדי שתהיה נוכחות בשטח מבחינת נוכחות ישראלית מחד גיסא, ובעיקר יש פה שטחים יפים שוודאי הנוער ואחרים ירצו להתעניין בו.

לסיכום - מדובר על שלושה ישובים באזור; שני מוקדי תיירות - אחד לתיירות עממית יותר, תיירות מרפא והשניה למלונאות, מרכז מגורים ושירותים; פיתוח מערכות הדרכים שפי שהתכנית מתווה, פיתוח חשמית אזורית, מים, חשמל, טלפונים ומערכת ציוד וקשר למים, וזה ייעשה על ידי תה"ל. פוטנציאל המים במקום בהחלט יענה על הצרכים, אם אמנם הפיתוח ייעשה בהתאם.

מה לגבי תכנית מערכת הכבישים?

היו"ר השר י. גלילי:

דיברנו על דבר אחד. קיים פה התכנון שראינו אותו כעובדה, שבעתיד הכביש מירושלים יצטרך

צ. ויינגרט:

להתקשר בדרך זו (מראה על מפה), והבעיה היא של בניית הגשר בסכום הגדול שמדובר עליו.

מהו הסכום?

השר א. עופר:

לפני שנה וחצי נקבו בסכום של מיליון לירות.

צ. ויינגרט:

כביש נוסף שמדובר עליו הוא כביש מצפה שלם-

בית-לחם. הוא מתוכנן ונמצא בתכנון עקרוני אצל מע"צ. מדובר על דרך בשלב זה

אזורית, וכביש אזורי שיקשור את גב ההר עד למקום הזה (מצביע על מפה),
וההצעה הראשונה היתה ללכת עד מצדה. יש פה שטחים חקלאיים, אבל הם מעטים,
בבקעת הורקניה, אבל מדברים על אפשרות שימוש במי ביוב שיבואו מירושלים.
מדובר על כביש אזורי עד לגשר עם כביש מצפה שלם-בית לחם. מדובר על דרכים
שמטיילים זכלו להגיע בהם ולבקר בשטחים.

הינ"ר השר י. גלילי:

יש בעיות של בעלויות על הקרקע?

צ. וייניגר:

לפי מיטב בירורינו עם המנהל, אין.

תא"ל ורדי:

חלק ניכר מהקרקעות הן אדמות שהמדינה טוענת
להן. כלומר, בעלות המדינה. יש חלק מסויים

שיש עליהן טענות חזקה. בשטח עצמו אין ישובים וגם בדואים. בדואים נמצאים
מערבה. מצד שני, כפי שסוכם, זה שטח שמיני לתכנון והמשמעות של התכנון
שכל פעולה תחייב אישור ספציפי בהתאם לנוהלים המקיבלים, אבל זה לא מוציא מכלל
אפשרות שגם גורמים אחרים יוכלו להשתלב במערכת הפיתוח, כלומר גם ערבים.
זה מה שסיכמנו עם ועדת צפון ים המלח.

ר. וייץ:

זה המשך של הקונצפציה התיישבותית של מקע

הירדן, עם רצון לראות אותה כעומדת על שני

עורקי כבישים: נמוך וגבוה, מסיבות ברורות. במקום שה ניתן, זה בתחום
הכספי המתקבל על הדעת.

י. אדמוני:

לענין הבעלויות - אני חושב שאני אריק אם

אומר שלגבי קביעת זכויות אפשריות אין מדובר

בכל תחום שטח הפיתוח-ואם יש, אז בשטחי מרעה, שמסומנים פה בשטח הלבן -

בתביעות של בעלות. כלומר, בכל שטחי הפיתוח המתוכננים, אין תביעות
של בעלות.

היו"ר י. גלילי:

אני מבקש את מר אדמוני להשיב לשאלה
כדלקמן: בשעתו, ביקשתי את ראש המחלקה

להתיישבות לערוך סקר לגבי אפשרויות ההתיישבות בכל תרחב של מערבה לים
המלח עד חברון, בית-לחם וכל האזור הזה. הייתי רוצה שתאמר מה היו
הממצאים שלכם?

י. אדמוני:

בדקנו בתאם לבקשתך. זו היתה בדיקה
שהיתה מבוססת בעיקר על סקרים אוויריים

וקצת על סקרים בשטח. זאת אומרת, זה יותר מבוסס על התרשמות מאשר על
דבר אחר. לא במקרה בחרנו את הקו הכחול הזה, נלמעה מערבה לקו הכחול
הזה במידה שיש שטחים שהם שטחים הניתנים לעיבוד, הם מעובדים על ידי
כפריים באזור בית לחם או דרום יותר, ופה אנו רק רוצים לציין שבעקבות
בדיקות של האזורים האלה וצילומי אויר מוגדרים יותר, אנו יכולים לקבוע
בוודאות שכאן היתה גם פעולה מדינית מצד אנשי הכפרים האלה. כלומר,
לאחר מלחמת ששת הימים, שטחים שלא היו מעובדים קודם, עובדו על ידם. אבל
היות ולא התבקשו לבדוק פעילויות אלא לקבוע עובדות, אז העובדה שקבענו
היא שהשטחים במידה והם מתאימים לעיבוד, מעובדים היום. ואנו, מביעת
הקו הכחול, בהחלט התחשבנו בעובדה הזו. כך שממזרח לקח הכחול אין שטחים
מעובדים. זה מדבר יהודה הקלאסי.

השר א. עופר:

בקווים כלליים התכנית נראית לי, ואני
מבין שהיא ממצה את כל מה שאפשר להוציא

מאזור זה שהוא אזור יפה אם כי צחיח. רציתי להעיר הערה לגבי הכביש -
אני מער סלילת הכביש הזה, שמקצר את הדרך מירושלים. סדר גודל ההשקעה שלנו
באזור הוא כזה שמצדיק גשר. כביש זה מקצר את הדרך לא רק לאזור זה
אלא גם לעין-גדי.

אני רוצה להסביר את השטח: (מצביע על

י. אדמוני:

שפה) - פה נמצא כביש ירושלים

גשר עבדאללה. כאשר נוסעים לאזור פשחה, נוסעים על הכביש הזה וחוזרים. במסגרת התכנון של הכביש הארצי צריך להיות המסך מכביש יריחו שמחובר לכביש ירושלים ורומה. התוואי לכל התכנית קיים, אלא שפה צריך להקים גשר. אנו תכננו ומע"צ עשתה את התוואי, אבל הוא נעצר בגלל גשר שצריך להקים. היום סוללים את הכביש מדרום כביש גישה לקליה, ושר השיכון מגבר על ביצוע הכביש לכל אורכו סלל הגשר. אורך הקטע חמישה ק"מ.

גם כאשר מדברים על תכנית אב אני

השר א. עופר:

מבין|שכל דבר צריך אישור לחור. כי

בשלב זה אני מבין שהמרכז השכונתי לעובדים לא צריך להכנס לתקציב של שנה הבאה, כי יש לנו נווה-זוהר.

לגבי תקציב של השנה הבאה ידועו אתך.

היו"ר השר י. גלילי:

זו לא ועדה שמאשרת תקציב.

מתי אפשר יהיה להעלות את ישוב קליה ב'?

השר א. עופר:

מתי מצפה-שלם יהפוך לישוב קבע?

מועדים אלה קשורים בשני דברים: (1) בקצב

י. אדמוני:

פיתוח מקורות המים. אנו מקווים שעוד

השנה יבוצע קידוח שני.

אולי תיתן מושג כללי על מקורות המים?

היו"ר י. גלילי:

יש מספר מקורות: (1) קידוחים באזור

י. אדמוני:

יריחו. קידוח אחד מפיק מאה קוב לשעה,

והוא בשלבים האחרונים של חשמול ואז יכפיל את התפוקה. מצוי קידוח שני,

במידה והוא יתחיל להפיק, מבחינתנו יש אפשרות להפוך את קליה ב' לישוב קבע

כלומר, מבחינת המחלקה להתיישבות אפשר לחשוב בעוד שנה על הקמת ישוב קליה ב'

מבחינת מים.

י. אדמוני י:

(2) הבחינה השניה היא כוח-אדם. במסגרת הקצאה של משבצות והתחשבות בצרכים התנועתיים, דובר על כך שאיחוד הקבוצות והקיבוצים יאכלס.

היו"ר השר י. גלילי: מה שמר אדמוני רוצה להגיד הוא שעשרת המועדים אלפי ~~המועדים~~ להתיישב בגב ההר אינם מועדים להתיישב שם...

י. אדמוני: הם מחזיקים את מצפה-שלם ואת קליה. המגמה היתה להקים קודם את קליה ב' ואחר-כך לאזרח את מצפה-שלם, אולם יש על כך ויכוח עם שלטונות תטחון שמבקשים להחליף את ~~המסר~~ ^{הסגר}. אם אפשר היה בעוד שנה להקים את קליה ב' היינו מעדיפים להקים את קליה ב' בעוד שנה ולדחות את אזרח מצפה-שלם, כי נראה לנו שהקמת קליה ב' היא בעלת חשיבות גדולה.

בקשר למקורות מים - (1) הקידוחים שמניתי; (2) המים שאנו חוצים להוציא משמורת הפשחה לפני כניסתם לים. כמה נצליח לתפוס, לא ברור. אנו עושים את זאת היום בחלק הדרומי. כדי לא להרוס את הצמחים, אנו ממש לוקחים את המים בחוף ומונעים בעדם מלהכנס לים, אבל ומתכננים להשתמש במים לבריכות דגים. לא משמירים את החי שמהנה מהמים, זה ~~הוא~~ פרוייקט שנמצא כבר בשלבי תכנון אחרונים, אולי גם לשלחין, אם כי זה לא ברור.

היו"ר י. גלילי: אתם מדברים על בריכות דגים מדרום לכביש זה?

י. אדמוני: כן. למעשה, בריכות הדגים הן בשטח בית-הערבה. מבחינת כל האישורים יש לנו אותם, וזה פרוייקט שהוא עב ביצוע. מקורות מים נוספים הם מקורות שרוצים

להוציא באותה השיטה באזורי שמורה הדרומית, כאשר כאן יש לנו קידוחים מתוקים. כאן המצב יותר טוב מאשר בפשחה, כי אפשר להבחין בין הנביעות המלוחות והמתוקות, ואפשר לתפוס את המתוקות. בשטח גן הירק של מצפה-שלם משתמשים במים המתוקים. שני קידוחים שעשינו באזור זה לא עלו יפה, אבל איננו רואים שיש סיבה שלא תפוס מים נוספים.

האם יש מגבלות תקציביות למשרד החקלאות לגבי פיתוח מקורות המים?

היו"ר השר י. גלילי:

לא. הקידוח השני מתוכנן בירחו ובינתיים ההכנות מבוצעות.

י. ארמוני:

מה יהיה המצב אם לא נוכל להשתמש במקורות המים של קידוחי יריחו?

היו"ר השר י. גלילי:

א) שמענו את כמויות המים האדירות שזורמות כאן - בין 40-50 מיליון קוב

י. ארמוני:

מים. בקנה-מידה ישראלי זו נביעה עצומה. בדרך שכמויות המים מגיעות מומלחות כי הן עוברות שלבים שממליחים אותם. המים במקורם מתוקים. יש תכנית שלא עשינו עדיין, כי עדיין לא חקרנו אותה, פרט לצדדים התיאורטיים שהם חיוביים - לנסות לבצע שורה קידוחים ממערב לשטח השמורה על ההר בתוך בקעת ^{הירק}, במסיון לתפוס את המים האלה לפני שעוברים את השכבות הממליחות. אם לא יהיה לנו המקור הצפוני של המים, אין כל ספק שנצטרך ללכת לפי רעיון זה שנותן לנו אפשרות של שאיבת כמויות מים הרבה יותר גדולות מאלה הדרושות לנו, מבלי לפגוע בדרישות של שמורת הטבע.

מה המשמעות של זה במושגים של זמן?

היו"ר השר י. גלילי:

מספר שנים.

י. ארמוני:

איפה הנארות ליריחו?

מ. בראון:

י. אדמוני:

ביציאה של נחל פרת מדרומה ליריחו,

על-יד מחנות הפליטים. זה לא מים של יריחו

ולא מקור המעינות של יריחו. זה קשור יותר בשפך של נחל פראה שזורם מירושלים.

מקור המים של יריחו נמצא 5-6 ק"מ צפונה משם.

היו"ר השר י. גלילי:

מה ביחס לניצול מי ביוב?

י. אדמוני:

לגבי ניצול מי הביוב של ירושלים קיימת

תכנית שלוקחת חלק ממי הביוב של ירושלים

לכיוון ים המלח. אגב, היום ירושלים כבר מזהמת את ים המלח, כי חלק ממי הביוב

שלה מגיעים לשפך הקדרון ומזהמים את הים. זה מפגע רציני כבר היום. מדובר על

כמויות הרבה יותר גדולות מאלה של היום. מדובר ממש על מי ביוב של מזרח ומערב

ירושלים, שהזרימה ההגיונית שלהם היא מזרחה. מדובר על תפיסת חלק מהמים

בשטח בקעת הירקניה. צבי וייניגר הזכיר פיתוח שטחי מספוא בשטח בקעת הירקניה.

זה לא יצטרך להיות פרוייקט לטובת החקלאות באזור אלא חלק מהפרוייקט של הביוב

הארצי שמטרתו יותר לפתור את בעיות ירושלים מאשר את בעיותינו.

י. צור:

אני רוצה לשאול על מצפה-שלם. עד כמה שידוע

לי, השטחים החקלאיים ממש של מצפה-שלם הם

מצומצמים מאוד. ואם שם ירוכז באמת התכנון של המרכז לתיירות, ואם מצפה שלם

יכול להיות מתוכנן כישוב חקלאי ממש, או שהוא יהפוך חלק מאותו קומפלקס גדול?

מתוך הנחה שחלק מאותן האדמות שהוא מנסה לעבד הן אדמות שייתפסו על ידי התיירות?

האם חשבתם על כך?

(ב) כביש בית-לחם-מצפה שלם מהווה מהפכה

בשים לב לא רק למצפה-שלם אלא לעין-גדי

ולדרום ים המלח, מעבר לקו הירוק לשעבר. האם הכביש הזה הוא רק פרוייקט או

האם אתם רואים בו אחד השלבים המוקדמים לפיתוח האזור?

י. אדמוני:

בענין מצפה-שלם - אני רוצה לתת אינפורמציה

ביחס לסדר הגודל בהשוואה לעין-גדי.

עין-גדי הוא ישוב שיושב כבר 18 שנה, ויש לו 400 דונם קרקע. באזור מצפה-שלם יש למעלה מ-400 דונם קרקע - בשפך נחל דרגות ובשפך נחל קדרון. השטחים של מצפה שלם, הנוכחיים, הם חובה יותר טובים מהשטחים של עין-גדי. מבחינת האיכות שלהם והטיב שלהם לגידולים אינטנסיביים, הם עולים על השטח שעומד לרשות עין-גדי. אבל איננו מסתפקים בזה. לרשותנו בפיתוח החקלאות באזור יש שטח של 6-8 אלפים דונם. אנו רוצים לבנות את התכנית על אלפיים דונם למשק - פי חמישה ממה שיש היום לעין-גדי. אנו רוצים שהפיתוח יהיה באותם גידולים שחשוב לגדול בגלל התנאים במקום. מדובר בעיקר על תמרים ועל גידולי ירקות ופרחים שיש לנו יתרון מידי בגלל העונה. זה יהיה האזור שיקדים כל אור אחר בארץ, בלי יוצא מן הכלל, כולל הבקעה. לאזור זה יש סמפרטורות מיוחדות. בחורף שעבר כשהיתה קרה בכל הארץ, האזור היחיד שהיה נקי מקרה היה אזור ים ומלח. לכן אנו מקווים שיהיו באזור זה גידולים מיוחדים. נוסף לכך מדובר על ענין הקיט בכל האזור והתיירות, כאמצעי קיום נוסף. ההכנסה של עין-גדי היא 2 מיליון לירות לשנה מחקלאות.

השן א. עופר:

75% מההכנסה היא מתיירות.

י. ארמוני:

אבל יש גם הכנסה נכבדה מחקלאות. איננו מעלמים מכך. זה חלק אינטגרלי מהתכנית. בתיאום שבינינו למשרד החקלאות איננו רוצים ליצור תחרות בינינו למשקיעים אחרים. ברור שלא כל הפיתוח יהיה מבוסס עלינו, אלא תהיה פעולה של גורמים פרטיים. לכן הגדרנו פיסית בשטח ומעשית, את תחומי הפעילות בין הישובים לגורמים אחרים.

השר א. ירלין:

איפה אתה נותן קקע נוספת?

י. ארמוני:

כולם יסעו לשם. השטח שמיועד למוקד התיירותי הוא מחוץ לשטח החקלאי. ביחס לכביש - אנו בהחלט רואים כביש זה כבעל חשיבות. אני חושב שגם זה"ל רואה את חשיבות הכביש מצפה שלם-בית לחם. זו דרך שמקצרת מאוד את הגישה לשטח ותפתח את האזור לטיולים. מכל הסיבות גם זה"ל חשב שצריך לתת לכביש זה עדיפות.

השר ש. רוזן:

מה אנו מתבקשים להחליט היום?

השר י. גלילי:

אנו נדרשים לאשר בקווים כלליים את

תכנית האב שהובאה לפנינו על יסוד

ההנחות הבאות: שכל אחד ממרכיבי התכנית שביצעו מותנה במשרד הנוגע בדבר, למשל - תיירות, מחייב דין ודברים עם שרד התיירות והכללתו בתקציב משרד התיירות. אותו דבר לגבי משרד השיכון. לגבי הועדה שלנו יש פריט אחד והוא קליה ב'. אבל זה אחר כך מתפצל לדיונים קונקרטיים במסגרת הדיונים התקציביים. יש דברים שמחייבים כבר השקעה בתכנון. בין תכנון לביצוע זה צריך לעבור את הדרך המקובלת של אישורים.

לפני כן אני רוצה לשאול מספר שאלות:

(1) ברור שאנו אמונים במיצרי האפשרויות של אכלוס. מדוע בכל המחשבת ששמענו עד כה, לא עלתה מחשבה כלשהי לגבי יצירת מקורות תעסוקה בתעשייה? אני רוצה לומר בעניין זה בצורה של משמעת לשתי פנים, אני מתכוון להיבט המלאכותי, היינו - הקמת מפעלי תעשייה מתאימים על מנת שהם ישמשו מקורות תעסוקה לאנשים. אני מתכוון לענפים של מפעלים קיימים לדוגמה - בבקעת הירדן יש סניף של גבעת-ברנר, יש סניף של מפעל הממטרות של נען. במושגי האכלוס של שטח זה שמדובר בו על אוכלוסיה דלילה, הרי כל מקור תעסוקה נוסף להגברת האכלוס. אני חושב שאפשר לבוא כתביעה אל גורמי תעשייה ציבוריים כמו המשק ההסתדרותי ולפרוט על דנימים הלאומיים של התאחדות בעלי תעשייה.

השר א. עופר:

השאלה מה מביא יותר תעסוקה ופרנסה.

התיירות קולטת יותר אנשים ואוכלוסיה.

היו"ר השר י. גלילי:

לא באתי להצר את צעדי התיירות. אבל גם לגבי

אופי הישוב יש הבדל גדול אם הנסיס היצרני

שלו מעבר לשירותי התיירות הוא גדול יותר יחסית. אני אומר את זאת סי להפנות את תשומת הלב, תוך הדגשה של ההיבט המלאכותי, המגמתי של התכנון.

(2) שמענו פעם מפי ראש המחלקה להתיישבות

דברים מפליגים לגבי האפשרות של פיתוח חממות, בתי זכוכית וכו'. הוא הציע את זאת שעזר לגבי שארם-א-שייך. האם פוטנציאל הבלתי נדלה הספציפי של האקלים באזור זה נבדק כדי להגדיל את מקורות התעסוקה?

לבסוף, אני רוצה להביא לידיעת חברי

הועדה - אינני מביא את זאת לצורך החלטה כי זה יעמוד בישיבת הממשלה - אבל כיוון שאנו דנים מאת אני רוצה להביא לידיעת את הנושא של מעלה האדומים. כאמור, הממשלה החליטה על סגירת 70 אלף דונם ממזרח לירושלים מתוך אוריינטציה על פיתוח הזה, כשיוחלט על כך. בינתיים הגענו לנושא זה בדרכים שונות.

מעלה האדומים מול ב-70 אלף הדונם?

השר א. ירליין:

כן. הופיעה הצעה להקים שם את אזור

היו"ר השר י. גלילי:

התעשייה של ירושלים, כאלטרנטיבה לשטח

שהוצע על ידי עיריית ירושלים בשטח ענתות. העניין נתון עכשיו בבדיקה יסודית כי תוך כדי הדיון בכך הופיעו גם הצעות אלטרנטיביות אחרות. זה גם משיק עם נושא התפתחות אזורי השיכון של ירושלים, ולכן הופיע הצעה לא להשתמש באזור ענתות לצורך האזור התעשייתי, אלא להעדיף אזורים אחרים. עיריית ירושלים דווקא לא נוטה להרחיק. מצד שני, צה"ל, בתוך לימוד לקחי מלחמת יום הכפורים והמבצע לקרב את הימ"חים אל יעדי הגייסות, החליט להקים באזור מעלה האדומים ימ"ח גדול שגם בזכות קרבתו לירושלים, יהיה מתוכנן לכך שלעת גיוס גייסות המתוכננים לאותו אזור, יוכלו להצטייד בימ"ח הזה. יש גם תכנית שטרם הוחלט עליה סופית, שתע"ש מחפש בירושלים אפשרויות של התפתחות, שאין לו באזור שהוא נמצא בו עכשיו, ויש נטייה להעביר לאזור מפעלי תע"ש. מעבר לזה, יש בעת האחרונה פניות רבות ורציניות של גרעינים וקבוצות שונות שמוכנים להתיישב באזור זה, אם על ידי מקורות תעסוקה שיפותחו באזור מעלה האדומים ואם על ידי מגורים על ידי יסוד תעסוקה בירושלים, כי זו נסיעה קצרה - כרבע שעה מירושלים.

השר י. גלילי:

אנו בודקים עכשיו מה האפשרויות לפתח את האזור הזה, מבלי שהמדינה תצטרך להשקיע בזה משאבים גדולים, אם אמנם יש ממש בטענה של גורמים שונים (אני מטיל ספק בממשות של כך) שאפשר על ידי יזמים פרטיים לפתח את האזור הזה, בלי שהמדינה תצטרך להשקיע בזה משאבים גדולים.

השר א. יולין:

בלי משרד השיכון?

היו"ר השר י. גלילי:

על-פי-רוב זה מתחיל דיון טוב, אבל

כאשר זה בא לבדיקה מציגים תנאי זה

ותנאי זה. גם פה בא הנושא של סדר העדיפויות מבחינת המשאבים והספיים,

אם כי, אם אתם שואלים אותי - זה לא מחייב אף אחד; זו דעתי האישית,

אני רואה מצירי דחיפות רבה בקידום פעולה התיישבותית באזור הזה, ויכול

מאוד להיות שהפעילות של צה"ל באזור יכולה גם להקנות תעסוקה בהכנת היסוד

ובאחזקתו, וזה עומד לדיון.

הזכרתי נושא זה בגלל שתי סיבות:

- (1) שלא יהיה מקום לטענה שיש מידע כזה וכזה לא הובא לידיעת חברי הועדה - מבלי שאני מציג את זאת היום לדיון ולהחלטה; (2) פי עליתי על נושא התעשיינים ביחס לאכלוס. אני מציע שנחזור לנושא שזו אנו דנים, ואני חוזר ומדגיש את האלמנט העשיתי כמקור להגדלת האוכלוסיה, מבלי להצר את צעדיה של התיירות, ובוודאי לא של החקלאות.

באשר לענין הכבישים - אני יודע שיש

ערך בטחוני רב לכביש הזה המחבר את מצפה-שלם עם בית-לחם. אני רוצה להזכיר לחברי הועדה שבשעתו כשהחלטנו על מצפה שלם נדרשנו לכך על ידי גורמי הבטחון, כי הפעילות באותו אר הפסיקה את ההסתננות מהצר המזרחי של ים המלח לאזור חברון, שהמסלול שלה עבר באותו אזור. לכביש זה יכול להיות ערך בטחוני רב. אבל שר הבטחון ואנשיו החליטו לחבר את הכביש העורפי שיוליך ממעלה האדומים דרך הבקעה צפונה מתוך הערכת צרכים האסטרטגיים, ואינני יכול לטוען שיש הגיון מתיישבותי בסלילת הכביש הזה, אבל אין זה מן הנמנע

שגם גורמי הבטחון יוכלו לקדם את העדפות שלו.

השר מ. קול:

הערה אחת לגבי פתוח התיירות והקיס -

הייתי שם בשלב זה את הדגש על פיתוח

הקיס יותר מאשר על פיתוח התיירות. מדוע? כיוון שאני רוצה לתת קדימה

לשכבות עממיות שאינן יכולות להגיע כיום לים המלח למעיינות המרפא, פרט לאלה

שבאים לבית ההארצחה של עין-גדי אולם שם התור ארוך ומספר המיטות מועט.

בתי המלון האחרים שבדרום ים המלח הם בדרגה 4 ו-5 כוכבים ויקרים בשביל "עמך".

לכן, חסר לי מאוד באזור הזה של ים המלח מקום קיס ומרפא לעמך, קודם כל

מישראל עצמה. עדיין לא חדרה התודעה בישראל של אפשרויות הריפוי של המעיינות.

היו"ר השר י. גלילי:

לא לו טיפוס תחלואה זה מתאים?

השר מ. קול:

לעור ורובמטיזם. הוכח במיוחד שלחולים

במחלות אלה הם מקומות נפלאים לריפוי.

שלושה שבועות בים המלח זה כמו שלושה חודשים בבית חולים בנמקס. עד עכשיו אין

מקומות קליטה ואני מרגיש רע מאוד כשר התיירות. אמרתי שאתן זכות קדימה למי

שיקים מקומות אסון עממיים יותר שיוכלו לבוא לשם אנשים.

אני מפקפק אם ענין תעשייה יכול להיות

שם רציני. בעין-גדי הכל ירוק ומבוסס על חקלאות ותיירות ולא על תעשייה.

היו"ר דיבר על הרחבת האכלוס. אפילו אזור התעשייה של ים המלח אוכלוסייתו

עברה לערד ולדימונה.

היו"ר י. גלילי:

אני מציע לך להוסיף שבעין-גדי אין

עדיין תעשייה.

השר מ. קול:

כשמדברים על תעשיות אני מתכוון לתעשייה

בממדים יותר מקובלים - בתי מלאכה או סניפים

של בתי חרושת מעין קבלנות משנה, לא נקרא אצלי עדיין תעשייה.

השר מ. קול:

אני אומר בפירוש שהאכלוס של האזור הזה צריך להיות מבוסס על קיט, תיירות וחקלאות. במידה שאפשר להוסיף דברים אחרים, אינני מתנגד. אני חושב שבפיתוח הקיט והתיירות צריך לתת שכות קדימה לשובים, כדי שיוכלו להתקיים.

ביחס לכבישים - צריך לבדוק מה

יקר ומה האפשרויות הכספיות. במסגרת של שיתוף פעולה פעם עם ירון אפשר להציע שיתוף פעולה של רשות מרפא לים המלח. אם זה יהיה מהצד השני או רק ביריחו, נשאר את זאת לממשלה.

היו"ר השר י. גלילי:

שמעתי פה צלילים של חפשות לצד השני..

י. צור:

אני רוצה להתייחס לדברים שאני מסכים

להם בנוגע לצורך ליצור מרכז תעשייתי

בסביבה, טממצי להגדלת האוכלוסיה. אבל אנו צריכים לקחת בחשבון שתעשייה ותיירות הם תחרי דסטרי. ראינו את זאת בהרבה מקומות שהתעשייה הורגת את התיירות.

כיוון שאני צריך ללכת, אני מודע

השר מ. קול:

שאני תומך בתכנית הכללית.

יש פה אפשרות אדריאלית, לדעתי, לדאוג

י. צור:

לכך מבחינת תכנון, שלא תהיה סתירה בין

התיירות והתעשייה, וזה אם ניקח בחשבון שכל מרכז תעשייתי יהיה בסביבה שנמצאת עכשיו בה מצפה-שלם, וזה קשור בענין הכביש של מצפה-שלם-בית לחם, במרחק 5 ק"מ. האם זה נלקח בחשבון?

שמעתי כאן תכנית מעניינת מבחינה

השר ש. רוזן:

התיישבותית וגם לא קלה לביצוע. אבל

אם אני בוחן את התכנית רק מבחינה התיישבותית, הרי מדובר בשלושה ישובים שצריך לאשר, ותכנית שתוך עשר שנים צריך להגיע לחמשת אלפים נפש; זו בכלל

תכנית לטווח ארוך. אני מסכים שכדי שבכפרים לא יהיו 200 נפש אלא 700-800 איש, וזו יחידה כפרית תקינה, מן הדיון שנבטיח להם חקלאות תיירות ותעשייה, אפילו תיקרא זו תעשיית-עזר. מחצית התעשייה בישראל קטנה מתעשיית עזר. באיילת השחר התעשייה לא סותרת את התיירות, ולא מדובר שיקימו שם בית חרושת למלט. אינני מקבל את הרעיון הזה. כמו-כן, הרעיון של קיט ותיירות. בודאי שר התיירות יודע שתיירות הולכת שם קשה, נחוצים כבישים. כל זה טוב ויפה. לא נהיר לי עד הסוף מהן ההשלכות הפוליטיות של התכנית הזו.

חיוביות.

היו"ר השר י. גלילי:

השר ש. רוזן: מה דוחק? כסף אין לנו. אז למה זה עולה כעת על הפרק? כיוון שזה לא בוער למחר בבוקר, אני מבקש שתינתן לי אפשרות שלא נצביע היום אלא בישיבה הבאה, לאחר שאברר את הנושא בצוותא.

מר קלרמן: אדוני שר, הונחה בפנינו חוברת גרושה ומלאה דברי הסבר ומראי מקומות ומספרים, אני מניח מחכימים; ובעת ובעונה אחת שמענו מהמרצים הנכבדים מה שמענו, אבל קשה לנו להתייחס למה שנאמר פה. משאלתי שלפני הישיבה תינתן אפשרות לעיין בחוברת, כדי שנוכל להעיר. אני מתייחס לאלה שאינם מתמצאים בנושא.

השר א. א. א.: כיוון שלי לא נחוץ לא הבהרות ולא זמן, אני רוצה לפתוח בכך שאני מברך

שלושה גורמים: עושי ומגישי התכנית כפי שהיא, והיא יפה וטובה, ואנו צריכים ללכת מהר מאוד לביצועה, ואין צורך להסכים מדוע. אני חושב שזה ברור גם לשר רוזן. (ב) אני רוצה לברך את איחוד הקבוצות והקיבוצים ולאחל לו שיאכלס במהירות את הרעיון שמדובר עליו. שניים כבר קיימים ועכשיו הוא צריך לאכלס את השלישי. (ג) אני רוצה לברך את עין-גדי שזוכה סוף סוף לשכנות טובה.

השר א. ארזן:

לעצם תנין אין שום הערות. אנו צריכים

רק ללכת לביצוע. אני מעריך שבמשך הזמן כל אחד מהישובים יקים לו תעשייה
נוספת לתכנון קיים ומונח לפנינו המדבר על חקלאות. אני מציח שיהיו סניפים
של התעשייה תיבוצית והן תעשייה אחרת, כפי שהדבר ברוב המשקים
בארץ.

הייתי ממליץ בהחלט למחלקה להתיישבות

לנסות חממות, לא בתי זכוכית, אלא פלסטיק רגיל, בהתחשב באקלים שקיים
שם. יכול להיות שההשקעה תהיה הרבה פחות יקרה ואפשר לקבל אותה תוצאה
מפלסטיק. אבל זה מחייב נסיון. זה מה שאני יכול להעיר. אני מציע
שניגש מהר למלאכה, כי אני חושב שהגיע הזמן.

היו"ר יחליט אם מצביעים ומתי מצביעים,

השר א. ירלין:

אבל אני רוצה בישיבה זו לומר את דעתי - אני מחייב את התכנית הזו. אני
חושב שהיא עונה על שלושה אספקטים של התיישבות הציונית מראשיתה - א) תכנית
מובהקת של כיבוש השממה; ב) יוצרת רציפות טריטוריאלית עם אזורים שהם
בשליטה ישראלית ובמעמד של אכלוס ישראל; ג) היא מבטיחה שליטה ממשית
באזור. לא תהיה נקודה בודדת שנכנסת לתוך אוכלוסיה לא יהודית, אלא זה יהיה
בסופו של דבר אזור שבו תהיה שליטה ממשית, מכל האספקטים האלה - החקלאות,
ניידות הטיילים והתיירות. לכן מנקודת ראות ציונית, אין שום ספק שצריך
לאשר תכנית כזו, ואילו על התמקמות בסבסטיה צריך לשים שלוש סימני שאלה.

מה זה "התמקמות"?

י. קלמן:

לבוא בלי אישור ולהמצא שם בפיקניק.

השר א. ירלין:

שם זה לא שממה ולא רציפות טריטוריאלית

והדבר לא מבטיח שליטה באזור. אז אינני אומר פרט לזה ששמים סימני שאלה,
אבל פה הכל ברור. אני חושב שאנו הולכים בדרך נכונה כשאנו לא מחליטים
מהם הגבולות. על זה צריך לדבר עם ערבים. אבל כל אחד מחזיק לו את זה אצלו.

השר א. ירליין:

ואם עבר השר רוזן הציג את הענין מבחינה מדינית, לפי דעתי מה שסימנו פה זה מינימום.

השר ש. רוזן:

אני אמסור את זאת למפלגתי.

השר א. ירליין:

כי נצטרך לחרוג מעבר לקווים האלה מנקודת ראות של הגנת ירושלים. אבל זה מינימום שאני חושב שהוא בהיר לחלוטין.

רציתי לשאול מנקודת הראות הזו שנצטרך קצת לחרוג - מדוע הכביש הוא הגבול? האם מעבר לכביש הזה אין קרקע חקלאית? אם מדברים מהאספקט של אכלוס מזרחה לירושלים, חשוב היה לדעת איזו קרקע יש בין הכביש ליריחו?

אני לא הייתי מכניס תעשייה באזור זה.

מובן שבתי מלאכה של המשקים זה בסדר. אבל אזור תעשייה, לא. אם נרצה תעשייה מזרחה לירושלים לצרכי אכלוס, ישנה הבעיה של מעלה האדומים שצריך ללמוד אותה ויש אפשרות - אינני נושא את לבי לא לשכם יהודית ולא לג'נין יהודית, אבל אוכלוסיה יהודית מדרום ליריחו היא לא פסולה בעיני בקונצפציה של אכלוס. יכול להיות ששם יכולה להיות תעשייה מתוחכמת; אבל אינני רואה טעם לתעשייה באזור מחוץ זה.

השאלה שלי היא רק בגדר שאלה, כי התכנית הזו

בהירה לחלוטין - אבל מנקודת ראות של הדרישות שעוד לא מרובר עליהן, חשוב לי מה יש מעבר לכביש צפונה?

מ. טראוין:

אני מצטרף למשבחים. אני מוכן אפילו לומר

למתלהבים מהתכנית היפה הזו. אני רוצה

להוסיף הערה אחת - הואיל וזה מקום שיכול להיות לסוג מסויים של אנשים, שאוהבים נוף מדברי - כאן לחשוב על כמה פרוייקטים קטנים בתוך המסגרת הזו כמו קואופרטיבים קטנים של 6-7 איש, או מוזיאון או קיוסק קטן.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מברך את מר נצר בשובו לתחומנו.

מ. נצר:

התחלנו את התכנית הזו לפני עשרים שנה

בעין-גדי, ועשינו זאת בקליה ב-1968.

האיחוד אימץ את כל האזור וקיבל עליו את האחריות לו. אבל נדמה לי שאנו

נמצאים שלב שאנו צריכים לאמץ את זה ולתת אור ירוק לאזור מהר יותר.

לגבי אופי צריך מאוד לשמור על דברים שהצגיש יולין - שהבסיס הוא ההתיישבות

שהאיחוד אימץ. אנו רחוקים מאוד מלתת לאנשים המתיישבים את כל הדברים.

לענין תבישים - על שני הכבישים

ישנה ההחלטה העקרונית. יש פה בעיות מעשיות. עשינו סיורים בכביש

בית-לחם - מצפה-שלם ברגל ובהליקופטר על פת לנסות לממש זאת. כביש זה

הוא בעיה ממשית. אני חושב שהועדה צריכה לעודד את אלה שצריכים לעשות

את דביש.

י. אמוני:

לענין אכלוס - הרבה מאוד שקלנו אותו.

זה לא במקרה לא מופיע. יש לנו פה

שני שטחים שונים מתחום תכנית חו - החוף והשטח שמעל המצוק של ים המלח.

שטח הפיתוח שסימנו הוא בעיקרו השטח שלאורך שפת ים המלח. היתה הצעה של

משרד הפנים, שלא הופיעה בקול רם, של שמירת רוחב החוף ושמירת החוף, שהוא

הנכס של ים המלח. הגענו למסקנה שלאורך החוף איננו רוצים ואיננו יכולים

למקד מוקד של אכלוס, והאמת שאילו יכולנו לא למקד שום מוקד אכלוס כולל

זה הצמוד לבית המלון, היינו מוותרים על מוקד אכלוס זה. אבל המומחים

למלונאות אמרו שאנו צריכים כשליש של העובדים צמודים לבתי המלון, אחרת

איננו יכולים לתפעל אותם, ולכן נכנענו. אחרי שהגענו למסקנה שבתחום הזה

לא נאכלס, קיבלנו את הפתרון בתחום השני, כי ודאי הדבר המתקבל על הדעת

זה מה שהוזכר על ידי מר צור ואחרים ללכת באזור שמעל מצפה-שלם. כמו-כן

לאחר ששמענו שהממשלה תפסה שטחים באזור מעלה האדומים, אמרנו שאם יש הגיון

לפתח מוקד תעשייתי, יוחלט במצפה-שלם או להשען על מוקד שעשוי לקום במעלה

האדומים.

אלה דברים שלא נשכחו מאתנו. ברמה לי שאם יקום מוקד במקום הזה, אז מבחינת פיתוח התעשייה והאוכלוסיה האזור לא ייצא נפגע אלא נשכר, מזה שבאזור שאנו רואים אותו כתיירותי מובהק לא נכניס אובייקט שלוקח את אופיו המיוחד, אלא נהיה צמודים למוקד שיהיה במעלה האדומים.

נשאלה השאלה מה יש צפונה לכביש -

מדוע בחרנו את הכביש? כי זה היה הסיכום בינינו למפקדת יהודה ושומרון. ההנחיה היתה דרומה, אז הלכנו דרומה. בתחום שבין הכביש הזה לבין יריחו יש שטח של כ-1500 דונם שנמצאים בבעלות שלנו - בידי המחלקה להתיישבות, ואפשר לטפל בהם. יש עוד שטחים בתחום הציר יריחו שהם שטחי נפקדים בסדר גודל של כחמש מאות דונם. שטחים אלה נמצאים בידי מפקדת יהודה ושומרון ולא בידינו. מבחינה תכנונית היינו מעריפים שהשטח שמצפון לכביש יהיה בידינו, התכנית אבל זה לא הכרחי כדי לקיים את זהו כפי שמופיעה פה.

יש בכל האלמנטים שמניתי בעיה אחת גדולה

ברדיוס שאיננו יודעים איך לפתור אותה - בעיית אספקת החשמל. זה נובע מכך שהשטח של 25 ק"מ מירושלים נמצא בזכיון החברה הירושלמית, וקיבלנו את עת היועץ המשפטי לממשלה, אבל עדיין לא פתרנו את הבעיה. פרט לכך, פתרנו את כל שירות התשתית האחרות.

היו"ר השר י. גלילי:

קודם כל אני רוצה לומר לידידי שלמה ריזן שהחוברת הזו שהונחה היום על השולחן הונחה על שולחנה של הועדה במאי 1973.

השר ש. רוזן:
צריך להמציא את זה קודם לחברי הממשלה הזו.

היו"ר השר י. גלילי:

אתה יכול לומר שמה שאני אומר זה לא תשובה מספקת, אלא זה מידע נחוץ. ב-8

למאי 1973 שלחתי לחברי ועדת השרים להתיישבות את החובת הזו והיא הונחה על השולחן והדיון בה נדחה מכמה וכמה סיבות - גם מצאת המלחמה וגם מפני ^{הע}היום

הזה לא הצרכים האופרטיביים הכתיבו את לוח הזמנים של חיון. התכנית היא בתהליך של התגשמות, אבל מצדדים שונים באים אלי בטענה שמבחינה פורמלית צריך לאשר את המסגרת של תכנית, וזאת מנחה שהגשתי קודם, ואני אומר את זאת בצורה הברורה ביותר - שהגשמת המרכיבים של התכנית חו תיעשה על ידי המשרדים המתאימים במסגרת תקציביתם המאושרים. מה שנוגע לנו זה האישור העקרוני, לא התקציבי של הקמת ישוב שלישי בנוסף למצפה שלם שהחלטנו עליו ועל האחזות קליה, ויתכן שבאחת ההזדמנויות הקרובות כשנרון על תקציב, אולי על תקציב השנה הבאה, נביא לאישור הועדה את ענין הישוב השלישי. אבל אישורה של תכנית האב נותן סמכות לגורמים המתאימים לתכנן, להחליט. אינני מתנגד להענות לבקשתך שהאישור הפורמלי יהיה בשלב הבאה. אם אתם תראנה לנכון לערער על זה, נשוב ונרון בזה.

מסעמים של קיצור בזמן אינני רוצה

להעמיד את עצמי למבחן בהסברת הערך המדיני של התכנית, כיוון שאני בטוח שאתה יודע מראש מה אני עלול להגיד וחבל בדיבור לפרוטוקול. הערך הוא חיוני. את הפענוח של המושג הזה אני מניח לאינטליגנציה של כולנו, ואינני רוצה להכנס לזה.

החל 13. פיצויים עבור תפיסת מקרקעין לציון התיישבות

אני רוצה להודיע לוועדה הודעה בנושא אחר

ואני מבקש תשומת לב - כוונתי לנושא של פיצויים עבור תפיסת מקרקעין בשטחים. כוונתי לפתחת-רפיח. לאחר דיון עם מתאם הפעולה בשטחים ועם היועץ המשפטי הגענו לכלל מסקנה שבמקרים לא מעטים יש צורך לחרוג מהתקרה שעליה הוחלט כשתופסים ומפקיעים קרקע לצרכי התיישבות. ישונה בייחוד לפתחת רפיח. ההצעה שלנו היא שבמסגרת הממשל הצבאי תקום ועדה מורכבת מנציגי המשרדים הנוגעים בדבר שבבואה לקבוע את שעורי הפיצויים תהיה מוסמכת לחרוג מהסכום המקובל מבחינת הנשק הישיר והעקיף לגידול החקלאי ובדמי השימוש, אם הדבר יראה לה כצורך וכראוי. הועדה החליטה להוסיף לסכום הפיצויים כאמור לעיל, הצעתה צריכה להיות מנומקת, ובבואנו לברר את זאת נבוא בדברים עם מבקר המדינה לבל יבוא בטענה שהעמדנו אותו בפני עובדה מוגמרת. הצעה זו נוסחה בתיאום

עם היועץ המשפטי לממשלה . זה קשור בביצוע החלטות קודמות שלנו בדבר תפיסת 12-10 דונם בפתחת רפיח, ואנו רואים צורך והצדקה במקרים שונים לחרוג מהתקרה שהיתה קבועה עד כה. כדי לעשות את זאת באורח ממוסד, נעשה את זאת בוועדה.

מי יהיה בוועדה?

השר ש. רוזן:

אני חושב שיהיו בוועדה נציגי האוצר, החקלאות (מנהל מקרקעי ישראל), המשפטים,

היו"ר השר י. גלילי:

מחלקת הביטוח והתביעות במשרד תטחון.

הצעה זו מתייחסת לא רק לפתחת רפיח אלא לכלל האזורים.

תא"ל ר. גרדי:

הצעה זו נעשתה אקטואלית בקשר לפתחת רפיח.

היו"ר השר י. גלילי:

הישיבה ננעלה.